

SPIŠSKÝ PATRIOT

NOVINY PRE NOVVEŠŤANOV TELOM AJ DUŠOU

I október 2014/1

Ide sa do lesa.
Dnes zo Žehry
na Spišský hrad ...

strana 3

Katka Petříková
učí angličtinu
v Ekvádore ...

strana 5

Svoj Raj si
chránime už 50
rokov
...

strana 6

Biele kimoná
Spišiakom pristanú
...

strana 7

NOVEJŠA BUDE EŠTE LEPŠÍM MIESTOM PRE ŽIVOT

„Myslím, že môže byť. Nie je to až tak zlé.“ spieval mi raz ráno z rádia v aute Marián Čekovský svoj najväčší hit. Neskôr som sa prichytil, ako si chytľavú melódiu v duchu pospevujem dookola celý deň. Až po niekoľkých hodinách mi došlo, čo je na tej piesni také nákazlivé. Text. Slová, ktoré presne popisujú pocity mnohých Slovákov, Novovešťanov nevynímajúc. Niečo mi na tom texte nesedelo, a tak som si vymyslel svoju vlastnú druhú slohu piesne: „Prečo byť spokojný, keď môže lepšie byť?“

Len nedávno sa deťom skončili prázdniny. Počas júla a augusta som si pár krát obišiel športové ihriská v meste. Sám som športovec, reku, pozriem sa, ako využívajú voľný čas školáci. Zažil som veľké sklamanie. Ihriská pri školách alebo zivali prázdnotou, alebo sa na nich za loptou preháňali rodičia týchto detí. Partia chlapcov sedela na lavička pred panelákom. Nedalo

mi, aby som nespýtal, prečo nebehajú po ihrisku pri škole. „Ujo, veď za to treba platiť. A ihrisko je aj tak každý deň obsadené.“ vysvetlili mi nudiaci sa šarvanci. V tej chvíli som si spomenul na Čekyho a jeho „Myslím, že môže byť.“ V tomto prípade tvrdím opak: „Myslím, že takto to nemôže byť.“ Naše deti musia mať atraktívnu alternatívu na trávenie voľného času, ktorá ich dokáže vyhnúť od obrazov

viek televízorov a monitorov počítačov. A nič lepšie ako športovanie a pohyb nepozná.

Už pred vyše rokom som dal v Madaras parku postaviť Monkey Land. Je to moderný a najbezpečnejší lanový park na Slovensku. Deťom, ale aj dospelým dáva možnosť preveriť si vlastné schopnosti. A nielen tie fyzické. Ale aj odvahu, vytrvalosť, schopnosť prekonávať prekážky, a všetko

maximálne zábavnou formou. Také niečo v Spišskej chýbalo. Ja si dokonca myslím, že prechod touto lanovou dráhou by mohli učitelia pokojne zaradiť do procesu vzdelávania ako na základných, tak aj na stredných školách. Zároveň tento park vnímam ako trvale pridanú hodnotu mestu Spišská Nová Ves. Aj vďaka Monkey Landu je opäť o maličký kúsok kraj-
pokračovanie na str. 2

OZVY VÁŠHO BÁBÄTKA SI VYŠETRÍTE SAMI, Z POHODLIA DOMOVA

TEHULKY NA SPIŠI SI MÔŽU VYDÝCHNUŤ

Milé novoveské mamičky, vydesilo vás, keď ste počas tehotenstva necítili v brušku pohyby vášho milovaného dieťatka? Často krát za to môže nadváha rodičky, zmena polohy plodu, či zmena cyklu bdenia a spánku.

Tehulky zo Spiša však môžu začať spávať pokojnejšie. Spišskonovoveská nemocnica už má k dispozícii rýchlu pomôcku, ktorou si ozvy plodu- činnosť srdiečka, vyšetrite aj v pohodlí svojho domova a nemusíte hneď utekať do pôrodnice. „Nemocnica zakúpila sedem prenosných ultrazvukových monitorov, ktoré môže použiť aj samotná mamička,“ uviedol hovorca nemocnice Svet zdravia, Tomáš Kráľ. „Prístroj funguje na baterky. Veľmi ľahko sa ovláda. Ozvy si

bez problémov vyšetří aj samotná rodička. Mamička si vyhladá srdiečko. Na monitore sa jej zjaví počet pulzov. Všetko je v poriadku, keď je toto číslo v rozmedzí od 120 do 150. Ak by bola opakovanne hodnota hlboko pod, alebo nad, je dobré vyhľadať zdravotnú pomoc. V tom prípade dáme ženu na riadny monitor, ktorý zaznamenáva pôrodnú činnosť, presnejšie ozvy plodu,“ vysvetľuje primár gynekologicko- pôrodnického oddelenia v Spišskej Novej Vsi, Štefan Novýsedlák.

Bežnou praxou je, že ozvy kontroluje lekár, alebo zdravotná sestra pri každej preventívnej prehliadke počas tehotenstva. Ak si však chcete byť na istom, môžete si za poplatok požičať prístroj aj domov. „Mamička bude pokojnejšia, ak bude vedieť, že srdiečko jej bábätko ozaj bije a dieťa je v poriadku. V prípade hospitalizácie na našom oddelení, majú mamičky tento prístroj zdarma. Prístroj každopádne zvyšuje bezpečnosť rodičiek,“
pokračovanie na str. 2

Editoriál

„Naša mládež miluje prepych. Nemá správne správanie. Neuznáva autority a nemá úctu pred starobou. Deti odvrávajú rodičom, sŕkajú pri jedle a tyranizujú svojich učiteľov.“ Toto je citát jednej slávnej osobnosti. Ak si myslíte, že je to niekto zo súčasníkov, mylite sa. Povedal to starý grécky filozof Sokrates. Dokazuje to, že nedostatok rešpektu a úcty voči starším ľuďom nie je ničím novým. Veľká škoda. Starí ľudia si ale rešpekt a úctu zaslúžia. Väčšina z nich celý život pracovala, vychovala deti a jeseň života si zaslúžia prežiť inak, než na okraji záujmu spoločnosti, pre ktorú urobili vo svojom produktívnom živote toľko dobrého. V skutočnom živote je to, žiaľ, inak. Mnohí starčekovia a starienky musia žiť s pocitom, akoby boli tým mladším iba na obtiaž. A platí to asi všade. Americký spisovateľ Truman Capote odhaľuje cynizmus mladej generácie provokatívnym výrokom: „Mladá generácia si dnes starobu váži. Ale len, ak ide o víno, whisky a nábytok.“ Skrývajú múdrosť, duševnú krásu, bohaté skúsenosti, poznajú cenu lásky, dokážu byť skromní, obetaví - áno, aj tak sa možno pozeráť na našich starkých. A nevyžadujú veľa. Len trochu pozornosti, pomoci, keď niečo svojimi silami nezvládnu a pociť, že niekomu na nich ešte záleží. Krásne sa o nich vyjadril Johann Wolfgang Goethe „Krásni mladí ľudia sú hračkou prírody. ale krásni starí ľudia sú umeleckým dielom.“

A prečo o tom píšeme? Pretože október je mesiacom úcty k starším. Úcty, ktorej sa jej vždy a všade nedostáva. Aspoň trochu to zmeniť môže každý z nás. Samozrejme ni iba v októbri. Byť pozornejší a ohľaduplnejší k našim dedkom a babkám chce iba kúsok dobrej vôle. A to, uznáte, nie je až tak veľa. Aby som nebol v tomto editoriali príliš patetický, pridám ešte 2 citáty. Jeden je od českého herca Milaša Kopeckého: „Blbá nie je staroba, ale tie blbé kecy ostatných o nej.“ A veľký nadhľad a zmysel pre humor prejavila v pokročilejšom veku aj svetoznáma autorka detektívok Agatha Christie, keď mladým ženám poradila: „Urobte to ako ja, vydajte sa za archeológa. To je jediný človek, ktorý sa bude na vás pozeráť s o to väčším záujmom, o čo budete staršia.“

Kde bolo, tam bolo ...

pokračovanie zo str. 1
šia a atraktívnejšia.

Svoj voľný čas rád trávim na Košiarom Briežku. Je to obľúbená vikendová destinácia aj pre mnohých iných Novovešťanov. Po dobrej túre v raji, alebo aj po menšej prechádzke v okolitých lesoch, dobre padne orosené pivečko, alebo kofola na Novákovej chate, obľúbenej to „občerstvovacej stanici“ všetkých výletníkov. Nie je to dávno, ako sme tam s priateľmi debatovali a pozorovali deti hrajúce sa v areáli chaty. Tí najmenší sa vyšantili na šmýkačkách, hojdačkách, či preliezkach. Väčšie deti hrali futbal, bedminton a dvaja chlapi sa hrali na horolezcov. pokúšali sa vydripať na drevenú sochu medveďa. V tej chvíli sa mi v hlave rozsvietilo. Postavíme tu lezeckú stenu. A vo chvíľach, kedy čítate tieto riadky, je tento nápad už realitou. Myslím, že môže byť - áno, som spokojný, pretože dobrá vec sa vydarila. Nápad nezoštal iba v hlavách a nekonalo sa žiadne „nedá sa, to je príliš komplikované, nie sú na to vyčlenené prostriedky apod.“ S pomocou šikovných ľudí sme postavili novú Lezeckú stenu, ktorú si hneď v deň jej otvorenia vyskúšalo, pod profesionálnym dohľadom horolezcov z horskej služby, takmer 500

detí. Bol to deň satisfakcie pre nás všetkých, ktorí sme tento projekt nielen vymysleli, ale aj premenili na skutočnosť. Tak „plno“ už na Košiarom Briežku dlho nebolo. Som rád, že sme mohli dať Novovešťanom ďalšiu, novú alternatívu pre

voľnočasové aktivity. Niečo, čo bude slúžiť dlhé roky. A má to aj svoj hlbší rozmer. Rodiny s deťmi, ktoré sem prídu, trávia spolu viac času a deti dostávajú, čo doma pri obrazovkách a monitoroch nenájdu - pohyb, skúšku vlastných síl a aktívnu zábavu v prírode a spoločnosti rodičov a kamarátov. Nepriamo je tak podporované aj vytváranie vzťahov a spoločenského vyžitie našich rodín. Deti lepšie spoznávajú reálny svet a prekonávaním náročných prekážok formujú svoj charakter a vôľové vlastnosti. Stávajú sa odolnejšie ako fyzicky, tak

aj mentálne. V konečnom dôsledku všetko, čo ich priláka k pohybu a hram s inými deťmi, má odo mňa (a určite aj od vás) palec nahor. Aj mne záleží, aby nová generácia Novovešťanov bola nielen zdravá, ale aj primerane sebavedomá a náročná vo svojich požiadavkách na seba i svoje okolie. Kým tieto deti vyrastú, aj v našom meste im dokážeme pripraviť ponuku pracovných možností, aby čo najviac z nich vrátilo to, čo sme do nich vložili, doma a nie len v Bratislave a za hranicami Slovenska.

To sa mi preháňalo hlavou počas ďalšej cesty autom. Z rádia sa ozvala jedna známa slovenská pieseň. Starý hit Petra Nagy. Spieva v nej „Skús žiť tak, jak posledný krát“ Spieva v nej aj o tom, že aj robiť by sme mali všetko tak, ako posledný krát. Áno, s týmto posolstvom stopercentne súhlasím. Aj ja sa snažím robiť tak, aby to malo zmysel a prospech z toho mohli mať aj iní. A túto možnosť má každý. Nemusíte hneď postaviť čínsky múr, ani Lezeckú stenu na Košiarom briežku. Úplne postačí, ak dokážete pomôcť tým, ktorí to potrebujú, či dobre vychovať svoje deti. Aj to je veľká služba celej komunite Novovešťanov.

Pavol Bečarik

Tehuľky na Spiši ...

pokračovanie zo str. 1

dodal primár Novosedlák. Pochvaľujú si ho aj samotné pacientky. „Je to super, keď vidím, že srdiečko bije a všetko funguje správne. Ukazuje to tú krivku. Keď sa dieťaťko hýbe, pulz sa zvýši. Keď spinká, ukazuje menšiu krivku. Je to príjemný pocit, mať takýto prístroj pri sebe. Bolo by fajn, mať niečo také aj doma,“ rozprávala nám hospitalizovaná pacientka, Svetlana Cimbalová. Tá porodí

svoje druhé bábätko v decembri. Naša nemocnica má momentálne k dispozícii 48 lôžok

a sedem takýchto monitorov. Jeden stál približne 1 600 eur. (sim)

PREDSTAVUJEME KANDIDÁTOV NA POSLANCOV MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA V SPIŠSKEJ NOVEJ VSI

Má 53 rokov a 50 z nich prežil v Spišskej Novej Vsi, čím ho právom môžeme považovať za ojazdného Novovešťana. S istotou sa dá povedať, že sa podieľal na všetkých investičných projektoch, ktoré boli v meste za posledných 20 rokov realizované. Aj náš rozhovor sa začal na tému, na ktorú je odborníkom naslovovzatým - zhodnotením stavebných aktivít samosprávy v Spišskej Novej Vsi. „Po Nežnej revolúcii až do roku 1995 bola v meste typická akási bojzlivost' z rizikového investovania. V roku 1995 boli kapitálové investície iba 5 miliónov korún. Až po nástupe progresívneho vedenia prišli i prvé verejné investície. Začalo sa s postupnou opravou námestia. Bolo to i obdobie prvého využitia predvstupových fondov, ktoré mesto využilo na výstavbu Podnikateľského inkubátora /dve etapy/, ale najmä Priemyselnému parku, ktorý bol viac rokov najväčšou investíciou mesta. Postupne sa opravovali cesty a chodníky.“

Vedenia mesta sa menili, ale Jozef Gonda zostával. Neriešil politiku, ale naplno sa venoval tomu, čomu rozumie najlepšie – investičnej výstavbe. Najplodnejším obdobím boli roky 2008 a 2009, kedy mesto realizovalo investičnú výstavbu z vlastných zdrojov v rozsahu cca 200 100 miliónov korún ročne. Stavebné aktivity v meste neutíchali taktiež vďaka finančným prostriedkom získaným z eurofondov.

„Prvé programové obdobie prinieslo na Spiš explóziu investícií. V tomto období sa podarilo uskutočniť rekonštrukciu piatich základných škôl, výstavbu Regionálneho centra biologicky rozložiteľných odpadov, či technickú vybavenosť k IBV Červený jarok“, spomína Jozef Gonda na investičný boom spred

JOZEF GONDA

Muž neprehliadnuteľný svojou výškou, ale aj vďaka svojej pracovnosti. Stavebný inžinier, ktorý väčšinu svojho profesionálneho života strávil na pozícii vedúceho oddelenia výstavby a dopravy na mestskom úrade v našom meste.

niekoľkých rokov. Znížený príjem finančných prostriedkov z podielových daní od vlády sa v rokoch 2010 až 2014 prejavil aj vo výraznom šetrení mesta. Podľa skúseného stavebného experta občas až zbytočne. „Určite vhodnejším postupom by bolo stanoviť si priority. Potrebné a nevyhnutné aktivity realizovať skôr a „luxusné“ investície odsunúť na neskoršie obdobie. Skryť sa za vetu: „nemáme peniaze“, je jednoduché a pohodlné. Až posledný rok pred voľbami do samosprávy ukázal, že priority sa našli, tak ako peniaze, a investičná výstavba sa rozbehla nevídaným tempom. Tradičnou aktivitou predvolebného obdobia je spravidla rekonštrukcia námestia. Ak mesto tento finiš ekonomicky nepoloží na lopatky, tak všetky investície sú určite potrebné a iste majú svoju logiku“. Len ako dobrý hospodár uvažuje, či by nebolo lacnejšie niektoré aktivity realizovať neskôr, ale z eurofondov, ktoré práve na takéto účely čoskoro poskytnú veľké možnosti. Aj tie budú výzvou pre nové vedenie úra-

du. Myslí si to aj Jozef Gonda: „Prichádzajúce obdobie praje pripraveným. Už dnes sú známe oblasti, do ktorých budú výzvy z eurofondov nasmerované. Príprava nových investícií by mala byť dominantnou činnosťou na mestskom úrade - opätovne vybudovať štruktúry na mestskom úrade zaoberajúce sa rozvojom mesta a zainteresovať rozhodujúce oddelenia do prípravy projektov. Meškanie v tejto oblasti sa veľakrát nedá dobehnúť a znamená stratu investičných možností na dlhé obdobie. Verím, že zodpovední pracovníci úradu využijú možnosti prichádzajúceho programového obdobia.“

Skúsený stavebný inžinier chce pomôcť. Jednou z ciest je práve práca poslanca v Mestskom zastupiteľstve. Svoju kariéru nikdy nebudoval cez politické strany, ale iba profesionálnym a odborným rastom. Ani tentokrát si politické tričko obliecť nemieni. Verí, že na práci v prospech mesta sa môžu podieľať aj apolitickí odborníci. „Som presvedčený, že najlepším spôsobom kariérneho postupu je zlepšovanie profesionálnych a odborných schopností. Ak človeku profesionálnu kariéru dláždí politická strana, dochádza k určitej deformácii prirodzeného výberu schopných jednotlivcov. Určite táto cesta nie je správna, ale prax najmä v štátnej správe a v poslednom období i v samospráve to potvrdzuje. Oslovili ma moji priatelia z KDH s návrhom podporiť v najbližších voľbách snahu o „zmenu“ v našom meste. Nakoľko som presvedčený, že vývoj spoločnosti sa deje len na základe rozumných zmien, rozhodol som sa ich ponuku prijať. Takže ako nestranícky kandidát idem do komunálnych volieb 2014 na kandidátke KDH“, uzavrel náš rozhovor Jozef Gonda. ■

Byty na predaj

3-izbový byt na prízemí,
76,75 m² – možná dohoda, zľava

64 450
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 74,94 m²

64 250
eur s dph

1-izbový byt
na 4. poschodí, 33,3 m²

28 580
eur s dph

3-izbový byt
na 5. poschodí, 71,88 m²

61 640
eur s dph

Nebytový priestor/polyfunkčný priestor – predaj za zvýhodnenú cenu

Ponúkame do prenájmu 1,5 izbový byt 230 EUR /mes. bez energií, a 2 izbový byt 260 EUR /mes. bez energií. Oba byty sú na Brusníku, Sp. Nová Ves.

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

II. vlna výstavby garáží, Sadová 1, možná rezervácia.

- ohradený a monitorovaný areál
- automatická brána na diaľkové ovládanie
- prídte si zarezervovať svoju garáž

Cena garáže

8 990 €
vrátane DPH

www.panoramacity-sro.sk

Chrapčiakova 688/29, 052 01 Sp. Nová Ves, Tel.: 053/417 32 31, 417 32 39, e-mail: panoramacity-sro@panoramacity-sro.sk

Dedo Mikuláš, familiárne nazývaný Miťo má tri svoje zlatíčka: dvojročného labradorského retrievera Luka, osemročného vnuka Lukáša a trinásťročnú susedkinu dcéru Luciu. Cez týždeň majú čo robiť, ale v sobotu ráno sa u deda rozletia dvere a deti zavelia:

IDE SA DO LESA. DNES ZO ŽEHRY NA SPIŠSKÝ HRAD

Dnešná turistika bude vskutku netradičná. Zabudnite na orientačné stĺpy, turistické značky na stromoch, prevýšenie, či mapy. Pôjdeme jednoducho z miesta na miesto a každé stanovište si v krátkosti predstavíme. Bude to turistika poznávacia. Naše putovanie po tejto historicko-prírodnej ceste začíname v obci **Žehra**. Táto dedinka, ležiaca na východ od Spišského hradu je známa jednak svojim politickým folklórom, zapríčineným nezhodami medzi jej rôznofarebným obyvateľstvom, ale pre nás turistov je podstatnejším faktom prítomnosť ranogotického kostolíka svätého Ducha, ktorý zvonku zaujme svojou typickou cibulovitou vežou a vo vnútri ukrýva pozoruhodné nástenné maľby, svojou naivnou jednoduchosťou pripomínajúce byzantské výjavy zo starého i nového zákona.

Po klasickej asfaltovej ceste, vedúcej najskôr západným, potom južným smerom prideme za dvadsať minút do časti **Hodkovce**. Tu, na mieste hradného majera bol vybudovaný kaštieľ, ktorý v sebe nesie prvky neskorého baroka a klasicizmu. Veľmi pekným dojmom pôsobí a terasovito situovaný park. V súčasnosti sa tu nachádza sociálne zariadenie a len pred dvoma týždňami sme tu so synom Oliverom varili guláš, lebo sa tu uskutočnili Medzinárodné majstrovstvá Slovenska v cezpoľnom behu. Spoza kaštieľa, okolo hospodárskej budovy po poľnej ceste južným smerom dôjdeme za desať minút na hrebeň **Dreveníka**, ležiaceho v nadmorskej výške 610 metrov. Je to jedna z travertínových kóp tunajšieho kraja, prírodne a

krajinársky pravdepodobne najkrajšia a najnavštevovanejšia. Dreveník je zaujímavý z troch dôvodov. Prvým sú krásne skalné útvary, ktoré sú ale v súčasnosti aj jeho prekľatím, lebo sú, najmä počas slnečných dní doslova obsypané skalolezcami a ochrana prírody v tejto rezervácii dostáva poriadne na frak. Druhý dôvod raritnosti tohto územia sa najvýraznejšie prejaví na jar, keď tu na

lúkach zakvitne neuvěřiteľný diapazón vápencovej kveteny. No a do tretice tu pozorný turista môže v skalných úlomkoch travertínu nájsť dávne odtlačky flóry a fauny státisíce rokov starej histórie našej planéty. Po chodníku, ktorý ide tento krát západným smerom sa blížíme k poslednej zastávke našej cesty, k **Spišskému hradu**. Mnoho ľudí, dá sa povedať, že väčšina sa privezie na parkovisko, vo-

jde do hradného komplexu, prejde sa okolo kamenných stien - sú jednoducho vo vnútri hradu. A pritom pohľadovo najkrajší je hrad práve zvonku. Za pekného počasia, keď sa po dažďoch vymetie vzduch je pohľad na túto pýchu Spiša i Slovenska skutočným zážitkom a je pozoruhodné, že ho vidieť z Muráňa, z Levočských vrchov, zo Sľubice, z lúk nad Bijacovcami a fenomenálny pohľad je od Harakoviec, s pozadím Vysokých Tatier. My sa na hrad pozrieme z travertínovej skaly, na ktorú odbočíme vľavo z chodníka medzi Dreveníkom a samotným hradom. Tento pohľad vám povie o mohutnosti i architektúre hradu oveľa viac, ako pochôdzka medzi jeho múrmi. Len pre úplnosť pripomeniem, že sa tu vystriedali tri architektonické štýly- románsky, gotika a renesancia a tri panovnícke rody- Zápoľskovci, Thurzovci a Csákyovci. Pekný a poučný je aj pohľad z kopca vľavo, na juh, kde vidno v údolí Spišské Podhradie a nad ním Spišskú Kapitulu. Je to doslova čítankový príklad tvorenia krajiny v stredoveku, ako sídiel cirkevnej moci, svetskej moci a poddanosti obslužného personálu týchto panstiev.

Na záver našej dnešnej prechádzky, ktorá vám bude trvať spolu aj so zastávkami a výhľadmi približne tri hodiny si neodpustím, pri pohľade do tejto nádhery Spišskej krajiny ešte jednu poznámku. Ak by sme naozaj chceli a skutočne vedeli robiť turistický ruch, ako súčasť ekonomiky našej krajiny, stredný Spiš by v podstate mohol žiť zo Slovenského raja, Levoče a Spišského hradu s okolím.

Michal Buza starší

ZÁPISKY POSLANCA IX.

Nielen v poslaneckej práci, ale aj v bežnom živote to občas je tak ako v športe. Napríklad v atletike. Nájdu sa šprintéri, skokani, silní vrhači, ale aj vytrvalci. Každý z nich sa snaží dopracovať k úspešnému výsledku iným spôsobom.

Rovnaké typy ľudí som spoznal aj v poslaneckých laviciach Košického samosprávneho kraja (a nepochybne existujú aj iných regiónoch). Poslanec šprintér sa takmer výlučne riadi emóciami. Správa sa podľa hesla: „Čo na srdci, to na jazyku“. Reaguje spontánne a občas jeho nápadom chýba racionálny rozmer. Problém deravej strechy na škole rieši návrhom: „Poznám jedného chlapíka. Je to môj kamarát. Dajte mu peniaze, hneď postaví novú školu.“ Občas z neho máte pocit, že je skalopevne presvedčený o tom, že v podzemí úradu máme tlačiareň na peniaze a stačí ju len na pár minút zapnúť, aby sme akýkoľvek problém bez váhania vyriešili. Povedzme si úprimne, nie sú to víťazné, ani inšpiratívne typy šprintérov. Šprintéri-víťazi síce tiež reagujú rýchle, ale zvyčajne na základe zdravého sedliackeho rozumu. A neraz sa ich, hoci len čiastkové, nápady dajú uplatniť aj v praxi. Ja osobne si viac vážim poslancov-skokanov. Alebo aspoň tých z nich, ktorí sa snažia nasadenú latku preskočiť a potom si ju postupne posúvajú stále vyššie. Nájdu sa medzi ale aj takí, ktorí si tú latku síce nasadia ale potom sa ju snažia nenapádne podliezť. V praxi to vyzerá asi takto: poslanec príde s návrhom, že je potrebné šetriť, napríklad na odmenách pre

poslancov. To sa voličom páči. V momente hlasovania za svoj návrh sa ale zdrží, alebo hlasuje proti tomu, čo sám navrhol. Práví skokani vedia odhadnúť svoje sily a možnosti a púšťajú sa do riešenia problémov, ktoré, podľa ich presvedčenia, dokážu zvládnuť. Typickým príkladom môže byť môj spišskonovoveský kolega Paľo Bečarik, či starosta Kechneca Jozef Konkoly. Keď sa do niečoho pustia, z hlavy vyresetujú slová „nedá sa“, „to nezvládnem“. Špeciálna kategória poslancov, ale aj atlétov, sú vrhači. Dominantný je v ich prípade pocit sily. Logicky najviac sa ich zgrupuje v košari poslaneckej väčšiny. Pod heslom „vyhrali sme voľby, tak si zvykajte, že všetko bude tak, ako povieme my“ predvádzajú svoju politickú silu. Aj dobré návrhy kolegov z opozície považujú za nerovnosť na ceste, ktorú je potrebné zarovnať valcom dostatočného počtu hlasov v pléne. Tak ako v atletike aj vrhači-poslanci sa radi posilňujú zakázanými prostriedkami. Ak svetové štatistiky hovoria, že sme z hľadiska korupcie piatou najhoršou krajinou v Európskej únii (<http://www.transparency.sk/en/slovensko-je-vo-vnimani-korupcie-piatou-najhorsou-krajinou-eu/>), tak je to práca spomínaných politických silákov.

Na záver som si nechal kategóriu vytrvalcov. Aj preto, že sa medzi nich chcem zaradiť aj ja osobne. Vo svojej práci (ale aj v súkromnom živote) sa snažím byť cieľavedomý a vytrvalý. Viem, že cieľ môže byť ďaleko a na ceste k nemu stretnem veľa viditeľných aj skrytých prekážok, že sa objavia krízy, ale urobím všetko pre to, aby som dobehol, aby som sa nevzdal. V maratóne je totiž víťazom každý, kto ho zvládne do konca.

Rastislav Javorský

FOTOREPORTÁŽ

Krádeže dreva sa na Spiši stali národným športom obyvateľov zaostalých osád. Radšej ani nechcime vedieť koľko tisíc kubíkov dreva z chránených lesov Slovenského raja skončilo v piekach obyvateľov načierno postavených chatrčí. A práve lesy sú najväčším bohatstvom nášho mesta. Hospodári s ním mestská spoločnosť Lesy mesta. Rúbe, predáva, ale aj sadí a pestuje stromy, aby zacelila rany po kalamiťach spôsobených počasím, lykožrútom a bývalými hospodármi lesov. A snaží sa chrániť majetok mesta aj pred zlodejmi. Tých aktivita, pred blížiacou sa zimou, narastá. Jedným zo zvolených prostriedkov bolo aj namontovanie fotopascí, ktoré by mali zlodejov dreva prichytiť pri čine. Zatiaľ nacvakali tisíce fotiek. Žiadnu protispoločenskú činnosť zatiaľ nezachytili. Zato sa im podarilo zvečniť život v lese nad Novoveskou Hutou. A fotografie ukazujú, že fauna v nich je bohatá nielen na počet, ale aj na rôznorodosť. Nakoniec to môžete z priložených fotografií posúdiť sami. **- leb -**

SPOMIENKY NA „STARÚ“ SPIŠSKÚ NOVÚ VES KTO SI EŠTE SPOMENIE NA SPIŠSKÉ KLAPANCIE?

Ked' som bola malá a neskúšajte ma z rokov, lebo si to samozrejme nepamätám, bývali sme na Hanulovej ulici v banických bytovkách. Vytvorilo sa tam priam disidentské ovzdušie, veď tam bolo viacero podobných „nepriateľov štátu“. Zaujímavé na tom je len to, že to boli dobrí ľudia, ktorí si pomáhali ako mohli a nik si nepamätá, že by niekto susedovi čo i len slovom ublížil. Utópia? Či nedostatok informácií? Kto vie? My – deti sme boli vždy chránené a to sa, prosím, písal rok 1950, okolo nás zúrila triedny boj, inteligentov posielali do baní a na družstvá – ale ako hovorím, okolo nás bolo veľa dobrých ľudí. Ešte sa k nim vrátim. Starší z vás si možno spomenú na ozdôbky, ktoré dámy nosili na pulóvroch, blúzках, či sakách od kostýmu. Zručné žienky ich vyrezávali z farebných plastových túb od zubnej pasty. Mali rôzne tvary, napríklad aj taštička s uzáverom sa medzi nimi našla. Presne takú som ukradla svojej kamarátke Kvetke – a čo čert nechcel, mala v nej ukrytých papierových päť korún, poskladaných umne do malilínkej kocky. Samozrejme, že rodičia na to prišli a samozrejme, že som musela ísť taštičku aj s pokladom v strašnej hanbe vrátiť. A jasné, že nás zakrátko na to v škole posadili vedľa seba do lavice! Začalo nás vtedy chodiť do prvej triedy základnej školy z našej ulice asi šesť. Naša škola stála vedľa katolíckeho kostola s najvyššou vežou široko – ďaleko a so siedmimi vežovými hodinami. Naším dobrým anjelom bola sivovlasá drobná žienka s nezábudkovými očami, PANI UČITELKA Vojkíková. Nekričala, nezvyšovala

MARÍNA JURÍČKOVÁ

hlas a predsa sme ju vždy počuli. Bola našou druhou mamou. Ako to len mohla dokázať? Ako dokázala do nás dostať všetky potrebné vedomosti bez smartfónov a notebookov, bez hystérií a alergií, dokonca bez videí, len so šlabikárom, počtovnicou a zošitmi? Ako to, že sme chodili aj na vychádzky do okolitej prírody a ukázala nám rastliny, chrobáky, jašterice. Ako to, že nám porozprávala aj o tej veži a hodinách? Žeby jednoducho, dobrý človek? Spomínam si, že som jej raz niesla domov zošity a ona ma pozvala dnu. Ponúkla mi kakao (r. 1950!). Prvý raz som videla „zimnú záhradu“, plnú kvetov a v nej biele prútené kreslá a stolík s nádhernou kyticou nezábudiek. Bol to sen, či rozprávka?

Druhú zimnú záhradu som zažila u uja Kapralčika. Mal domček na konci našej ulice, s rodičmi sa poznali, hrávali spolu mariáš a filozofovali. Bol v dome sám, len s kocúrom. Na dvore mal jablňu s jablkami

kožovkami, v záhradke slivku a hrušku a keď ste šli okolo, nikdy ste neostali naprázdno. To ešte neexistovali hysterické žaloby na starých otcov, ktorí pohľadujú vnučku po brušku, či po chrbátiku a hneď sú obvinení z úchyľky. To ešte neexistovali vtipy typu: „Aký je rozdiel medzi pedagógom a pedofiľom? - Pedofiľ má na rozdiel od pedagóga deti rád“. Keď som ja poznala uja Kapralčika, bol to starý pán v ošúchaných nohaviciach a saku, ale s kravatou, aj keď bol v záhrade. Vždy mi dal sieťovku plnú ovocia a nechal pozdravovať rodičov. Mal veľkú knižnicu, na písacom stole chaos a krásny kalamár. Niekedy, ožaj málokedy mi dovolil niečo si písať. Radšej ma vodil po záhrade a ukazoval, čo sa mu urodilo a aké bylinky pestuje. Kocúr múdro kráčal vedľa neho a občas zamraučal, ako keby mu pritakával. Bol to sen, či rozprávka?

Až neskôr som sa dozvedela, že náš ujo Kapralčík bol zberateľ

a básnik s pseudonymom Pokuta, ktorý zozbieral Spišské klapancie. A až oveľa neskôr som objavila ich krásu. Podelím sa s vami s krátkučkou ukážkou z knihy Cigani v očícu:

Na muku ňet kartki, še ľudze žaluju,
že zarobek mali, ta preto hladuju.
Ta fto bi to veril, že bjdea veľika,
ket tu každi tidžeň tañec a muzika.

Ľudze tak tancuju, jako za peñeži,
Ked muziku čuju, každi ku ñej beži.
A ked dafto hori, že už ani ñeje,
jak cigan zahraje, zaras ozdraveje.
Lačni ked ot hladu zomdle a umira,
jak hudak zahraje, z nohami prebira.
Hromi bes palčici, k hodgežu nesuci,
aľe pri muzike kulagu odruci.

Hluhi už muziku – calkom ñič ñečuje,
Aľe vidzi druhich, ta i on tancuje.

Alebo sa mi veľmi páči táto vtipná:

Jak tam pracel' Žiga še ma u vas Mižu?
Možno, že si kupil už v dzedzine hižu.
Moja cala banda ho bars rada mala,
Ñeznam f Kurimjanoch či ho tješ pohvala.

Fše som še ho pital, kedi še oženi,
Kedi vek samotni na staf ini zmeñi?
Otpovedzel kratko, že bula koľera,
Ftedy jeho ševkra jak panna umrela.

Spiš bol vždy bohatým zdrojom inšpirácie pre tvorcov. Má v sebe čosi špecifické, korenisté a voňavé – humor. Humor, ktorý je daný len človeku múdreému. Humor, z ktorého sála láska k človeku, viera v dobro a krásu, i keď je umne zašifrovaná. Teda toľko o dobrých ľuďoch, ktorí ešte neumreli .. ak budete mať chvíľu, prečítajte si zopár klapancií. Alebo knižku Spišské párky od Mony Salamon, alias Moniky Varšányiovej. Stojí to za to.

REAKCIA NA ŠUŠKANDU

Dobry deň, v poslednom čísle v rubrike Šuškanda som sa dočítal o snahe opraviť zadný trakt Provinčného domu.

Ako sa po Novej pošuškáva, je snaha vytvoriť z Levočskej ulice, uličku remesiel. V prílohe vám posielam ukážku z mojej tvorby, kde som na obraze zachytil atmosféru z r. 1991 s názvom „V sobotu dopoludnia“ keď v Levočskej ulici fungovalo malé trhovisko. Ak by sa to podarilo, v našom meste by pribudlo ďalšie pekné zákutie. S pozdravom

Laco Vikartovský st.

KATKA PETRÍKOVÁ UČÍ ANGLIČTINU V EKVÁDORE

Dvadsaťosem-ročná Novovešťanka Katka Petríková žila pol roka na Floride, neskôr odletela do Ekvádoru. Tam žije v meste Loja.

„Pracujem tam, ako lektorka anglického jazyka v medzinárodnej jazykovej škole. Túžila som sa naučiť španielsky jazyk priamo v teréne. Dnes sa už dorozumiem aj po španielsky. Veľmi ma lákalo spoznať a nasávať kultúru a zvyky Latinskej Ameriky. Okrem toho si plním aj cestovateľské sny. Stretávam nových ľudí a mám priateľov v rôznych krajinách sveta. Milujem pocit, keď vďaka ovládaniu cudzieho jazyka dokážem komunikovať s cudzincami a získavam tak neskutočné zážitky.“ Katka nám prezradila, že život v Ekvádore je veľmi pestrý. „Ulice sú vždy plné ľudí. Mieša sa tu dennodenný pracovný ruch s pouličnými predavcami. Tých je tu veľmi veľa. Kúpíte tu asi všetko. Cena nie je nikdy pevná. Za každým sa dá vyjednávať,“ prezradila s úsmevom. Ekvádorčania sú vraj veľmi milí a priateľskí. Nikdy im nechýba úsmev na tvári a vždy radi pomôžu. „Pokrikom, pís-kaním, alebo jednoduchou konverzáciou dávajú muži pekným ženám a dievčatám najavo, že sa im páčia,“ popisala naturel ekvádorských mužov. Mestá v Ekvádore sú plné áut a tie majú pred chodcami, netradične, ale vždy prednosť.

Ľudia v Ekvádore sú silno veriacy. Väčšina z nich sú rímski katolíci. „Náboženstvo je cítiť všade. Nielen v kostoloch, ale aj v obchodoch, či reštauráciách. Často sa tu konajú púte.

Oslavujú ich tancom, spevom, ohňostrojmi,“ spresnila Katka. Ekvádorčania alkoholu príliš neholdujú. „Majú tu pár barov, ale nepije sa tak, ako u nás. Oblúbené sú najmä ich domáce pivo. Aj keď veľa nepijú, veľmi radi tancujú a spievajú, hoci aj na ulici.“ Keď prechádzate mestami v Ekvádore, hudbu počujete od všadiaľ. „Najmä u taxikárov a v autobusoch hrá neustále typická latinsko-americká hudba,“ uviedla mladá novoveská cestovateľka. Veľkým zážitkom je údajne cestovanie autobusmi. „Autobusy jazdia z dedín do miest bez pravidelných odchodov príchodov. Vystupuje a nastupuje sa zväčša za jazdy. Šofér iba trochu pribrzdí, málokedy

úplne zastaví. Zastávky tam neexistujú. Nastupuje sa všade. Stačí len ukázať palec. V autobuse vodič šoféruje a na výber peňazí je tam tzv. pomocník šoféra,“ poodhalila Katka dopravné špecifiká Ekvádoru. Ekvádorčania obľubujú stravovanie v reštauráciách. Jedlá sú chutné a cenovo prístupné. „Na raňajky si dajú ryžu s mäsom. Ich obľúbené sú platany (nasladlé tropické zemiaky) na akýkoľvek spôsob,“ spresnila. Obеды sú cenovo veľmi výhodné. „Obed pozostáva z polievky, druhého jedla, nápoja a dezertu. Polievky sú veľmi chutné. Pikoškou je, že kuráciu polievku Ekvádorčania vždy servírujú s kuracou nôžkou. Aj to bol zážitok, prvý krát vidieť

kuráciu nôžku v mojej polievke. Druhé jedlo vždy pozostáva z ryže a mäsa, najčastejšie kuracieho. Robia aj prívarky- najmä šošovicový, alebo fazulový. Večer jedia hranolky s párkom.“

Katke najviac chutí ich hrášková polievka so zelenými banánmi. Obľúbila si aj prírodné džúsy namixované z čerstvého ovocia. Mladá dobrodružka miluje aj šport. Aj keď ekvádorských športovcov nepozná, svojich favoritov v športe má. „Mám rada Michaela Schumachera, Peťu Sagana, Kima Collinsa, Dominika Cibulkovú, Veroniku Velez-Zuzulovú a Yelenu Isinbajevovú,“ vymenovala.

Katka si v Ekvádore zamilovala prírodu. „Ekvádor je zaujímavý tým, že má pobrežnú časť, časť pohoria Andy a časť Amazónie. Krajinou prechádza rovník. Príroda je tu neskutočne krásna a variabilná.“ V Ekvádore zabudnite na štyri ročné obdobia. „Sú tam len dve, aj keď konkrétne v meste Loja, kde som ja, sa v priebehu dňa vystrieda slnko, dážď, chvíľku je teplo, potom hneď zima,“ rozprávala.

Napriek tomu, že sa vie Katka rýchlo prispôbiť novému, domov jej pochopiteľne chýba. Najviac rodina a kamaráti. Raz by sa do rodnej Spišskej chcela vrátiť, no ako sama vraví, všetko závisí od pracovných možností. V Ekvádore bude ešte minimálne 6 mesiacov až rok.

(sim)

FOTOREPORTÁŽ

JESENÁ SPIŠSKÁ NOVÁ VES

SVOJ RAJ SI CHRÁNIME UŽ 50 ROKOV

Od pradávnej minulosti bol pre obyvateľov dnešného Spiša útočiskom, miestom na bývanie, zdrojom živobytia, ale aj oddychu a zábavy. Jednoducho raj, náš raj. Ale keďže Spišiaci boli odjakživa veľkodušní, nazvali sme rajom Slovenským.

Už minimálne 5 tisíc rokov pred Kristom žili na území dnešného raja ľudia. Zvyšky ich osídlení z neolitu našli archeológovia na Smečianskom Hradisku. Ich obľúbenými obydliami boli jaskyne. Boli to lovci a pri brehoch Hornádu a ostatných tokov žili v raji tisíce rokov. Prví Slovania našli v

raji, na Kláštorisku, útočisko niekedy medzi 5. a 6. storočím. Kláštorisko poslúžilo našim predkom aj neskôr, v stredoveku. Počas vpádu Tatárov sa na tomto mieste úspešne ukryli. V rovnakom období si ha za svoje sídlo vybrali aj kartuziánski mníši. Postavili si tam kláštor a žili v ňom 3 storočia. To už

prví Spišiaci v raji ťažili rudu, drevo na uhlie a stavali mlyny a huty. Turisti začali raj objavovať až v druhej polovici 19. storočia. Prelomovým sa stalo objavenie Dobšinskej ľadovej jaskyne v roku 1870 (Eugen Ruffinyi so spoločníkmi). K nej bol vybudovaný aj prvý turistický chodník. Prvým predchodcom hotelov a turistických chát v Slovenskom raji bola útulňa pre turistov, postavená v roku 1889 na Tomášovskom výhlade. A blížil sa čas objavovania tiesňav. Ako prvý prešli turisti v roku 1898 Veľký Sokol. Toto územie sa vtedy nazývalo Hrabušické vápencové vrchy, neskôr Hrabušické rokliny alebo Stratenská hornatina. Priliehajúce pomenovanie dostalo až v roku 1921. A odvtedy, už 97 rokov,

ho celý svet pozná ako Slovenský raj. Dnes je Slovenský raj jeden z 9 národných parkov na Slovensku. Má rozlohu takmer 200 km štvorcových. Nachádza sa v ňom 11 národných prírodných rezervácií a asi 300 km turistických chodníkov. Ich špecifikom a unikátom sú technické zariadenia ako lávky, mostíky a rebríky. Okrem tiesňav je lákadlom aj 350 jaskýň. Tá Dobšinská je od roku 2000 súčasťou svetového prírodného dedičstva UNESCO. Aj z hľadiska ochrany prírody má Slovenský raj prvenstvo. V roku 1964 bol vyhlásený za chránenú krajinnú oblasť. Národným parkom sa stal v roku 1988. O ochranu a zachovanie jeho atraktívnej a jedinečnej fauny a flóry sa starajú pracov-

níci Správy Národného parku Slovenský raj. A robia to dobre. Kto ich pozná, určite potvrdí, že to sú ľudia s rajom zrazením telom, dušou aj srdcom. A práve oni teraz oslavujú 50 rokov ochrany prírody v Slovenskom raji. Spišský Patriot im praje veľa síl a dobrých nápadov v práci, ktorá je na prvý pohľad možno nenápadná, ale o to dôležitejšia pre celý náš región. Snáď neexistuje jediný Novovešťan, ktorý by Slovenský raj ešte nenavštívil. Pre mnohých je raj určite najobľúbenejšou výletnou destináciou. Aj tak vám ponúkame niekoľko informácií, ktoré poznajú iba tí najzasvätenejší. Jeho najvyššie položeným miestom je Predná hoľa (1545 m.n.m.). Najnižším miestom je hladina Hornádu pri Smečianskej Maši (470 m.n.m.).

Najdlhšou a najväčšou roklinou je Veľký Sokol (dĺžka 4,5 km, hĺbka 300 m). Najkratšou je zas Zejmarská roklina merajúca len 800 metrov. Najdlhším kaňonom je Prielom Hornádu (11,7 km). Najvyšším vodopádom je Závojevý (70 m) v Sokolej doline. Európske prvenstvo v biodiverzite majú Kopanecké lúky, na ktorých rastie 75 druhov vyšších rastlín. Žijú tu najväčšie kolónie niektorých druhov netopierov v Európe a najviac motýľov na Slovensku. Tých „naj“ má Slovenský raj ešte veľa. Nemá ich zmysel ďalej vymenúvať. Zmysel má byť na tento dar hrdí, navštevovať i chrániť ho tak, ako si to zaslúži. Aby si ho v plnej kráse mohli užiť aj ďalšie generácie Novovešťanov a turistov z celého sveta.

-le-

KRÍŽOVKA

Autor: Albin Medúz

Andrej Kmeť (1841-1908), predstaviteľ vedeckého snaženia na Slovensku v druhej polovici 19. storočia. „Bez vedy nielo vzdelania. Bez vzdelania nielo národa. TAJNÍČKA 1-4.“

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
A																				
B																				
C																				
D																				
E																				
F																				
G																				
H																				
I																				
J																				
K																				

Vodorovne: **A:** podlez - lahodná tekutina - pravoslávny kňaz - vedecký odporca. **B:** robil operáciu - hoď, po rusky - ohovoril, národn. **C:** krutá pomstiteľka v gréckom bájosloví - veľké oči, ľudovo - plod duba - dajú dohromady. **D:** keď - príkaz na otvorenie - mňa - patriaci Michalovi - lekárska komora, skr. **E:** chlapec, mládenec, po rómsky, foneticky - príslušník národa Inkov - a je - lietanie - Slovenská Demokratická Aliancia, skr. - medikament. **F:** omotá - nohavice, ľudovo - zo, po česky - listnatý strom, symbol Slovanov - nosič elektrického svetla. **G:** odvody štátu - oslovenie pána - TAJNÍČKA 2 - dozorca z radov väzňov - pešo. **H:** Alena, domácky - škodlivé motýle vo vlne - lesná plodina - Radovan, domácky - úkon. **I:** prenášalo - TAJNÍČKA 4 - dával natesno. **J:** S, foneticky - našije - ale - športová obuv, jedn. číslo - predložka. **K:** snívajú - sánkovačka - zvláštnosť - prvý muž. **Zvisle:** **1:** značka lyž. vlekov - div, zázrak, po maďarsky - prinášaj. **2:** často opekalo - ozn. áut okr. Spišská Nová Ves. **3:** patriaci dedovi - Ingrida, domácky - sni. **4:**TAJNÍČKA 1 - Miroslava. **5:** Letecké opravovne, skr. - skriňové nákladné autá - mestský štát, v Antike. **6:** čiastková menová jednotka v Macau - osobné zámeno - gumená nízka obuv do dažďa, jedn. číslo. **7:** Zakarpatsko, skr. - dravé vtáky - ochranné číslo. **8:** bijete - mne patriaci. **9:** poleje - geometrický tvar. **10:** krém, po nemecky - burina. **11:** zožal všetko - vydavateľ. **12:** zostal sám - zriedkavé ženské meno. **13:** verejný činiteľ - staršia plošná miera. **14:** hrča - daj do páru - odporovacie slovo. **15:** povel na pohyb - od, latinská predložka - fosforečnan vápnatý, nerast. **16:** Okresný Výbor, skr. - posielal - mesto na Kryme. **17:** nepochytaj - malá os. **18:** daj Eduardovi - stará sečná zbraň - predložka. **19:** TAJNÍČKA 3 - ruský súhlas. **20:** tlačenie - Ábelov brat - povrchová baňa. **Pomôcky:** AD, APATIT, AVO, ČÁVO, ČODA, GALOŠA, KÁPO, KREME, MEDEA, OPOVEDAL, POLIS, POMA.

RECEPTY DO STAREJ MACERI

KURČETKA NA ŠMETAŇE

My, hubare še určice dohodneme, že každý z nas ma dajaku hubu, co ju najrači zbiera. Dafteri še idu zabíc za gribom, bo je najkrajši a do kapusnice najlepši. Iní zbieraju jak dzivy rydziky, bo faktom je, že opečene na bľahe zo soľu, abo naložene v oce je to delikatesa, stary Karolčík zaš nedal dopušćic na vypražanu bedľu, ja še priznam bez mučeňa, že moja vyvoľena huba je kurčatko. Za perľše zato, bo ma šumnu žoltu farbu a tak je ju v leše dobre vidno aj skoro rano, ale hlavne zato, bo ju neobžiraju tote šľaktrafene chrobaky. Kec sme ešći byvali v Huce, bo oec tam robil v Nerudnych baňoch a mama mala poobedze kus času, vešla ľem tak, na dzešec minuty do ľesa, nazbírala kurčetka, cestu nazad še zastavila u cetky Terezky Bartkovej pri koscele po šmetanku, prišla domu a potom še ten zazrak stal. Zrobila kurčetka na šmetane.

Co jej bulo treba?

Ta kurčetka, šmetanu (to da rozum už z nadpisu), maslo, porik, soľ, červenu papriku, zavarane brusnice, caly peper a bobkof list.

Jak na to išla?

Zaklad je dobre očiscic huby. Kym to robice pre štyroch ľudzi, ta to je parada. Ale kamarat Albin, co hodzil (jak som už pisal) brigadovac do kuhyne v Nemeckych Alpoch, kedz zavolala šefka: „Albin, pfeferlinge!“, ta še mu postavili šicke vlasy aj na hlave, bo mušel očiscic, dakedy aj tri preprafky. Nehajme Albina pucovac huby a my podzme do kuhyne v Huce. Moja mama, nazývana Inge, potimkaj rozpuščila na šporhelce maslo, zamješala do toho na drobno nakrajany porik a kuščičko opražila. Kurčetka premyla z vodu, nakrajala na drobne, šturila do harenca a posolila, žeby pomaličky tracili vodu. Zakryla s pokrefku a nehala dušic. Kedz še už lapilo pripalovac, podľala z ceplu vodu, pridala bobkof list a caly peper a dušila daľej. Kurčetka su jak daftere mlade ženy- šumne, ale huževnate a tak potrebuju svoj čas, žeby puščili šćavu a zmekli. A tak moja mama, nazývana Inge lapila za ten čas do ruky fusekle a šćopkala ich, bo kedyšjak še veci nemenili, ale opravovali, zato už dnes nenajdzece opravaroľ, ale servisemenof. Kedz došćopkala trecu fusekľu pripravila sebe šmetanku, do fterej rozhabarkovala kuščičko muky a červenej papriky (kedz budzece robic, paterce, žeby nebuli hrudky). Priľala do šerpenky, nehala na hvilku prevrec a už ľem dochucila zo soľu a malu ložečku z brusnicoch.

A potom šedla a povedzela pametnu vetu, co by mali mac šicke kuchare nad pecu. Jedlo budze dobre ftedy, jak spravne odhadnece kombinaciju sladkeho, slaneho a horkého šmaku. Kedz čula, že Tatrolka zo starym Šmelkom še zastavila dole f karčme, znala, že oec vypije jedno pivo a kym ho udrľ do sebe a vyšol hore, zavarila nokerliky a kedz oec otvoril dzvere na byce, na stole še už parilo z našich obľubenyh kurčatkoch na šmetane.

Bo jak hvari klasik:

KEDZ PRIDZE CHUDOBA A NEMAŠ CO DO HUBY
NEVEŠAJ ŠE, ALE SKOČ DO LESA NA HUBY

Michal Buza starší

PREDSTAVUJEME „MALÉ ŠPORTY“ - JUDO

BIELE KIMONÁ SPIŠIAKOM PRISTANÚ

Keď v roku 1882 profesor Jigoro Kanó v ďalekom Japonsku vyčlenil určité bojové techniky z viacerých bojových umení najmä z Ju Jutsu a „objavil“ jemnú cestu – judo, iste netušil, že o 100 rokov sa z džuda stane masový šport. Do olympijskej rodiny bol prijatý v roku 1964 a žiarivo biele kimoná si obliekajú aj spišskonovoveský džudisti.

Olympijský šport na Spiši od roku 1982, Spišská výchova skvelých borcov

Samotný zakladateľ džuda o svojom „vynáleze“ povedal - „Džudo je prostriedkom čo najefektívnejšieho použitia fyzickej a duševnej sily. Toto cvičenie znamená neustále zlepšovanie sa po psychickej a fyzickej stránke prostredníctvom sebaobranných techník. Prvotným predmetom džuda je teda sebazdokonaľovanie sa, učenie sa byť užitočným pre okolitý svet.“ A týmto základným mottom sa riadia aj v naše metropole. Spišskonovoveské džudo má v kolóne dátum narodenia napísaný rok 1982. Nestor tohto športu na Spiši, Ing. Daniel Konársky, ho založil ako krúžok záujmovej činnosti v bývalom Dome detí, pionierov a mládeže. Neskôr prešiel pod ochranné krídla TJ Tatranu Spišská Nová Ves a od roku 2001 funguje ako samostatný klub pod záštitou Centra voľného času pri ZŠ Ing. Kožucha. Daniel Konársky však

klub už nevedie. Po 30 - tich rokoch aktívnej a veľmi prospešnej i úspešnej práce ho odovzdal svojmu žiakovi Branislavovi Šperňákovi, ktorý je momentálne hlavným koučom džudistov. „Chcel by som aj touto cestou veľmi pekne poďakovať pánovi Konárskemu, ktorý svoj aktívny život venoval džudu a výchove mladých adeptov pre tento krásny šport. Dosiahol veľké úspechy, veď zo svojho syna Matúša vychoval reprezentanta SR. Okrem toho z klubu vyšli aj cvičenci, ktorí sa uplatnili ako príslušníci PZ, armády a jednotiek rýchleho nasadenia. Džudu sa venoval celým srdcom a zanechal nám kúsok pekne urobenej práce. Stále nám pomáha, jeho rady a skúsenosti sú pre nás obrovským prínosom,“ skonštatoval nový tréner Spišiakov. A to, že klub sa aj po odchode jeho zakladateľa ocitol v správnych rukách, dokazujú terajšie výsledky. „Som veľmi rád, že sa nám darí držať vysoko postavenú latku spišskonovoveského džuda.

Máme veľmi dobré výsledky práce s mládežou. Náš klub má v súčasnosti 40 členov a pravidelne obsadzujeme podujatia po celom Slovensku. V kategórii mini žiakov do 34 kg máme východoslovenskú majsterku Sárú Špinerovú. Aj Lara Tutková brala v tej istej kategórii do 30 kg zlato, do 27 kg získala Simona Horváthová striebornú medailu. V kategórii mladších žiakov Tomáš Šarga do 55 kg obsadil 1. miesto, do 42 kg Peter Bosák a Jakub Červeň vybojovali bronz. Na Majstrovstvách Slovenska starších a mladších žiakov do 55 kg Tomáš Šarga prehrál vo finále a do 50 kg Branislav Horváth získal bronzovú medailu,“ prezentuje úspešné výsledky Spišiakov ich tréner.

Šperňák sa mládeži nebráni, nábor v septembri a októbri, nováčikovia sú vítaní

Na to, aby Novovešťania mohli úspešne reprezentovať svoje mesto, potrebujú tvrdý a poctivý tréning. Mladí

i starší šarvanci v bielych kimonách sa pravidelne stretávajú až štyrikrát do týždňa. Pondelok a štvrtok od 16.00 hod. – 18.00 hod. na ZŠ Ing. Kožucha a v stredu a piatok v tom istom čase na ZŠ Nejedlého v Spišskej Novej Vsi. „Vôbec sa nebránime novým nadšencom, ktorí by si chceli tento krásny šport vyskúšať. Pokojne nech medzi nás v uvedenom čase, do uvedených škôl prídu, určite ich vyskúšame. Práve v týchto mesiacoch robíme nábor, privítame každé dieťa

od 6 rokov vyššie. Na tréningoch sa snažíme rozvíjať nielen fyzickú zdatnosť, ale aj mentálnu stránku osobnosti. Cez prázdniny sa snažíme utužovať kolektív formou sústredení. Touto cestou sa chcem poďakovať hlavne mestu Spišská Nová Ves a CVČ na ul. Ing. Kožucha, ktoré nám vytvárajú podmienky pre rozvoj nášho športu. O činnosti klubu sa môžete dozvedieť aj na internetovej stránke www.dk-snv.estranky.sk,“ doplnil Branislav Šperňák. **-ob-**

SPIŠSKONOVESKÍ PARAŠUTISTI OVLÁDLI SLOVENSKÉ NEBO

Naši parašutisti patria medzi slovenskú špičku. Členovia Compactu Skydive, ktorí si tak radi požíciavajú nielen spišskú oblohu, sa už neraz stali slovenskými majstrami, tituly majú aj zo zahraničného neba. A tak nečudo, že finále tohoročnej slovenskej ligy v presnosti pristávania hostila práve naša metropola.

V posledný septembrový víkend sa na našom letisku zišla vskutku zaujímavá parašutistická „sebranka“. Výkvet slovenskej oblohy doplnený poľskými skokanmi sa stretol vo finále jubilejného 10. ročníka slovenskej ligy v presnosti pristávania. Pre úplnosť dodajme, že tohoročná edícia mala štyri oficiálne „záseky“ a všetky sa konali práve na našom letisku. A aby toho nebolo málo, parašutisti sa usilovali aj o zisk COMPACT CUP -u, o ktorý sa v tomto roku bojovalo už tretíkrát v rade. „Tohoročná slovenská liga sa vyvinula veľmi zaujímavou, pretože všetky jej kolá sa odskákali na našom letisku. Pôvodne sa malo skákať aj v Prešove, či Očovej, no napokon z toho zišlo a my sme zorganizovali všetky podujatia. Náš klub má na Slovensku veľmi dobrý cveng a sme radi, že pravidelne môžeme vítať parašutistickú elitu Slovenska na našom letisku,“ začal story o vydarenom víkende jeden z organizátorov podujatia Peter Slivovský. Ten mal spolu s ostatnými súťažiacimi sprvoti hlavu v smútku, pretože obloha zatiahla v piatok sivú záclonu a ťažké kvapky nedovolili lietajúcim padákom zavesiť sa do neba. A tak sa v piatok pre nepriazeň odskákala len jedna séria skokov, no v sobotu sa vyčiaslo a parašutisti to rozbalili naplno.

Absolútna dominancia spišských parašutistov, konkurencia nemala šancu

A Spišiáci sa opäť dokázali, že medzi

slovenskými parašutistami hrajú prvé husle. „Cez víkend sa skákali posledné dve kolá slovenskej ligy a môžem s radosťou skonštatovať, že sme v nich obstáli veľmi dobre. Jedno kolo obsahuje tri skoky na absolútny stred s priemerom 2 (!!!) cm a teší ma, že sme ich zvládli. 3.kolo dokonale ovládli Spišiáci (1. Vikartovský, 2.Slivovský, 3.Garčár) a aj vo finálovom štvrtom kole dominovalo spišskonovoveské duo Vikartovský – Slivovský,“ s patričnou hrdosťou v hlase skonštatoval Peter Slivovský. Ten v súčte všetkých štyroch edícií obsadil napokon bronzovú pozíciu, no Spišiáci smútiť nemusia. Zlato si na krk zavesil Laco Vikartovský a stal sa absolútnym víťazom Slovenskej ligy. Medzi nich sa vklínili strieborný Prešovčan Milan Kocik.

A Spišiáci brali víťazstvo aj v súťaži družstiev. Celkový triumfom sa môže pýšiť družstvo Compactu Skydive (Slivovský – Petro), čím Spišiáci len podčiarkli ich dominanciu na slovenskej parašutistickej scéne. Zaujímavé zápolenie však priniesol aj COMPACT CUP. Ten na rozdiel od slovenskej ligy zaradil do svojho programu vyradovací systém, čím nabral poriadne na atraktivite. „Myšlienku zaradiť do skokov semifinále a následne i finále som dostal pred MS v Dubaji, kde sa skáče rovnakým spôsobom. Myslím si, že sa tým zvyšuje atraktivita i vzájomná rivalita skokanov a tento ročník to len potvrdil,“ dodáva Slivovský. A pohľad na výsledky mu dáva veru za pravdu. Už základná skupina, ktorá obsahovala 5 kôl priniesla poriadnu drámu a hlavne

kvalitné skoky, ktoré len potvrdzovali, že parašutisti mali dobre nabrúsené päty. Spišskonovoveské duo Slivovský – Vikartovský skočilo zhodne po štyri nuly (!!!) (štyrikrát sa trafili presne na absolútny stred) a ich finále sa napokon pre totálnu zhodu (obaja boli po siedmich skokoch v súčte len 7 cm od stredu) rozhodlo až „za zeleným stolom“. Listovať sa muselo v pravidlách FAI, ktoré napokon prisúdili prvenstvo Lacovi Vikartovskému, ktorý sa stal parašutistickým kráľom vydareného víkendu. A asi už nikoho neprekvapíme, ak dodáme, že bronz bral Spišiak Emil Petro a i zemiaková medaila ostala doma pri Hornáde. A ako zhodnotil parašutistický víkend na Spiši jeho „korunný princ“? „Podujatie napokon vypáľilo na jednotku a ja

som veľmi rád, že Spišiáci opäť raz potvrdili chýr dobrého organizátora. Príliš hostiteľský sme neboli, keďže všetky tituly ostali doma(smiech), no dúfam, že všetkým zúčastneným sa u nás páčilo. Verím, že slovenská liga, ktorá o rok začne písať svoju 11.kapitolu, zavíta aj do ostatných miest Slovenska, tento nádherný šport si propagáciu určite zaslúži. Na záver sa chcem poďakovať súťažiacim, ako i tým, ktorí akoukoľvek formou pomohli k organizácii tohto vydareného podujatia. No a v neposlednom rade vyslovujem veľké ďakujem oblohe. Tá nás po počiatočnom drobnom štrajku opäť raz prijala a ukázala nám svoju krásu. Bolo fajn si ju opäť raz požičať...“, poeticky uzavrel parašutistický víkend Peter Slivovský. **-ob-**

NA SPIŠI KVALITA AKO HROM. RÜCON CUP OVLÁDLI KOŠIČANKY

Predposledný septembrový víkend patril v športovej hale v našej metropole ženskému basketbalu. Manažmentu Rüconu 2014 Spišská Nová Ves sa podaril vskutku husársky kúsok. Zorganizoval turnaj, ktorý kvalitou presahoval hranice Slovenska. Veď na Spiši sa zišli euroligové, FIBA –cupové, či extraligové družstvá s jediným cieľom – získať do svojej vitríny Rücon cup.

Spišiačky po „ťažkej“ skupine napokon siedme, Slimáková oceňuje úroveň Päť krajín (Rusko, Česko, Maďarsko, Poľsko, Slovensko), osem tímov (Spartak Moskva, Mladá Boleslav, Miškolc, Jelenia Góra, Good Angels Košice, ŠBK Šamorín, MBK Ružomberok a domáci Rücon 2014 Spišská Nová Ves) dávali tušiť, že v našej hale sa udeje výnimočný športový zážitok. A štyri dni kvalitného ženského basketbalu tieto predpovede dokonale naplnili. „Je až neuveriteľné, aké skvelé tímy sa podarilo na tento turnaj pozvať. Pre nás to bola vysoká škola basketbalu, bolo krásne zahrať si proti takejto kvalite a ktovie, či sa to ešte niekedy zopakuje,“ rozhodla sa o vydarenom basketbalovom víkende krídelníčka Spišiačok Katka Slimáková. Jej tím domáci organizátori zaradili do „silnejšej“ A – skupiny, kde mu sparing robili také euroligové skvosty, ako štvornásobný víťaz Euroligy moskovský Spartak, v našej extralige neporaziteľné „dobré anjelky“ z Košíc, či ďalší špičkový tím z Maďarska – Miškolc. A hoci naše mladé baby v základnej

skupine neokúsili sladkosť výhry, skúsenosti, ktoré na palubovke pozbierali, sú pre ich ďalší vývoj nedoceneniteľné. „To že sme hrali proti takýmto tímom vnímam ako obrovské pozitívum. Mohol som vidieť dievčatá v kritických momentoch, hrali pod sústavným tlakom, ktorý nekompromisne odkrýval všetky naše nedostatky a ukázal nám na čom treba do začiatku ligy popracovať. My sme boli schopní konkurovať týmto tímom len v niektorých fázach zápasov, no koncentráciu sa nám nepodarilo udržať celých 40 minút, čo títo basketbaloví veľkani tvrdo trestali. Práve na koncentracii musíme najviac popracovať,“ stručne, no trefne zhodnotil spišské vystúpenie tréner Rüconu 2014 Dávid Demečko. Ten má v tomto roku k dispozícii opäť omladenejší a vynovenejší káder, veď z minulej sezóny mu „prešlo“ do tohto ročníka len kvarteto Palušná, Beňušková, Reháková a Slimáková. A práve posledne menovaná sa do budúca pozerá vcelku optimisticky. „Ja sa veľmi teším na nový extraligový ročník, už aby to začalo (1.kolo je na programe 8.10. a Rücon sa

predstaví na palubovke Good Angels Košice – pozn. autora). Je pravdou, že sme oproti minulej sezóne ešte mladšie, no nevidím to nijako tragicky. Stále sa zohrávame, nachádzame sa v nových herných systémoch a aj som presvedčená, že to pôjde. Cieľom bude určite hrať atraktívny basketbal a ja ako športovec nemôžem mať inú víziu ako tú víťaznú. Veľmi túžim po medaile z našej extraligy, určite sa o ňu pobijeme,“ dodala. Rücon napokon na turnaji obsadil 7. miesto, keď v zápase o umiestnenie „rozbil“ poľskú Jeleniu Goru 75 - 45. „Mali sme v nohách tri ťažké zápasy v krátkom slede a cítili sme únavu, no povedali sme si, že

Polky musíme zdolať a umnou hrou sme to dokázali. Turnaj sme zakončili víťazne a verím, že do začiatku ligy budeme pripravené,“ ukončila debatu o vydarenom turnaji Katka Slimáková.

Celkovým víťazom Good Angels, na organizátorov sa sypali slová chvály

Cennú trofej si napokon do svojej vitríny vystavia „dobré anjelky“ z Košíc. Tie počas celého turnaja nenašli premožiteľa, premiérovo zdolali aj svojho veľkého rivala Spartak Moskva a vo finále napokon jednoznačne zdolali aj šamorínske basketbalistky. Reprezentačný tréner Košíc Maroš Kováčik po finále

nešetril na adresu organizátorov slovami chvály. „Musím sňať klobúk pred organizátormi zo Spišskej Novej Vsi. V dnešnej finančne ťažkej dobe usporiadať turnaj s ôsmimi družstvami je naozaj náročné. Bol by som rád, keby to nebol len pilotný program a turnaj nabral väčšiu tradíciu. Pre nás to bola vítaná konfrontácia stretnúť sa s rôznymi basketbalovými štýlmi a odohrať za pár dní veľa kvalitných zápasov. Dobrá skúsenosť pre nás,“ zhodnotil turnaj „víťazný“ tréner. No smutno po zápase nebolo ani na šamorínskej strane. „Domácim organizátorom musím zložiť obrovskú poklonu už len za to, aké družstvá sa im sem podarilo dotiahnuť. Mám skúsenosti s podobnými turnajmi v strednej Európe, roky som chodil s mojím predchádzajúcim klubom Ružomberkom do českého Trutnova. Povedal som Robovi Šimkulákovi, aj prezidentovi Spišskej, že pokiaľ udržia túto úroveň aj do budúcnosti, bude to jeden z najsilnejších turnajov, ktorý sa v Európe v tomto období hrá. Zápas mali svoju obrovskú kvalitu, o tímoch ako sú Spartak Moskva či

Miškolc sa to dá povedať dvojnásobne. Som rád, že sme boli na tomto turnaji a mohli si dokonca zahrať vo finále aj s tým úzkym kádrom, aký momentálne máme,“ skonštatoval šamorínsky kouč Stanislav Onuška.

Výsledky - zápasy o konečné umiestnenie:

- o 7. miesto:** Rücon 2014 Spišská Nová Ves - MKS MOS Karkonosze Jelenia Góra (Poľ.) 75:45 (45:22)
- o 5. miesto:** Sparta&k Moskovská oblasť (Rus.) - Slovan-ka Mladá Boleslav (ČR) 80:61 (39:24)
- o 3. miesto:** Aluinvent-DVTK Miškovec (Maď.) - MBK Ružomberok 77:73 (39:39)
- finále:** Good Angels Košice - ŠBK Šamorín 97:60 (47:28)

Konečné poradie:

1. Good Angels Košice,
2. ŠBK Šamorín,
3. Aluinvent-DVTK Miškovec,
4. MBK Ružomberok,
5. Spartak Moskovská oblasť,
6. Slovan-ka Mladá Boleslav,
7. Rücon 2014 Sp. Nová Ves,
8. MKS MOS Karkonosze Jelenia Góra

-ob-, -ds-